

Den skandinaviske Møntkonvention.

Af Prof. Will. Scharling.

I en Række Artikler, som have været optagne i Berlingske Tidende Nr. 22—25 for indeværende Aar, har nærværende Forf. søgt at paavise, at 1) Hensynet til det Ønskelige i at opnaa Overensstemmelse i Mønt med de Lande, med hvilke vi staa i nært Handelssamkvem, 2) Hensynet til Nødvendigheden af at basere vort Møntsystem paa det Metal, Guld, der nu er almindelig antaget som Basis for den evropæiske Samhandel, til Dels endog i Verdenshandelen, samt 3) Hensynet til Nødvendigheden af at tilvejebringe Overensstemmelse imellem Inddelingen af vort Møntsystem og den nu almindeligst vedtagne Inddeling af de allerfleste evropæiske Mønt-, Maal- og Vægt-systemer ved at indføre Tidelingen i samme — dels hvert for sig, dels saa meget stærkere alle tre i Forening paabyde en Reform af vort Møntsystem. Det paa- vistes derhos, at den Retning, som Udviklingsgangen i denne Sag har taget, fører til Ønsket om fremfor Alt at tilvejebringe den fuldeste Overensstemmelse imellem de tre nordiske Riger, saa at der ved Siden af de alt bestaaende 3 evropæiske Møntgrupper, den britiske, den latinske og den tyske, kan danne sig en skandinavisk, hvorved, bortset fra Tyrkiet, de evropæiske Møntsystemers Tal faktisk reduceres til 6 eller mindre, end der før Loven af 4 Decbr. 1871 existerede alene i Tyskland, — samt endelig, at der til dette Formaals Op-

naaelse udfordres en fuldstændig Ensartethed ikke blot i Henseende til Hovedmønterne, men ogsaa i Henseende til disses Inddeling. Det maa nu med Hensyn til den nærmere Udførelse af disse Hovedpunkter være tilladt at henvise til de nævnte Artikler for her at gaa nærmere ind paa Betragtningen af den Maade, hvorpaa disse Formaal søges opnaaede, og Opgaven søges løst i den af de tre Rigers Regeringer — under fornødent Forbehold — stadfæstede Møntkonvention.

I. Konventionens Grundlag og Forudsætning.

Den Opgave, at bringe en fuldkommen Overensstemmelse til Veje imellem de tre nordiske Rigers Møntsystemer, maa da strax siges at være fuldkomment løst ved den vedtagne Konvention. Det er i Virkeligheden ét skandinavisk System, som træder i Steden for tre ældre Systemer. Thi ikke blot Hovedmønterne, men ogsaa Regningsenheden og dens Inddeling blive ganske de samme, og, som nærmere paavist i de oven for nævnte Artikler, maa der lægges særlig Vægt paa disse sidste Momenter. Thi dersom f. Ex. Norge vilde bibeholde sin hidtidige Regningsenhed, Speciesdaleren, med dens ejendommelige Inddeling, vilde den tilvejebragte Møntenhed kun komme den store Handel til Gode; men en ret folkelig Reform bliver den først, naar alle Detailpriser blive angivne netop paa samme Maade i alle tre Lande; thi først herved er det, at de Ulemper, som et forskjelligt Møntsystem lægger i Vejen for Samhandelen, fuldstændig fjærnes — og derved et af de Forspring, som den store Handlende, der har Midler nok til at overvinde disse Vanskeligheder, har fremfor den mindre Handlende.

Tilvejebringelsen af en ny Møntgruppe, der træder

i Steden for en Samling af Møntsystemer, er saaledes opnaaet. Men det næste Spørgsmaal bliver da det, om det ikke havde været muligt i Steden før at skabe en ny, særlig Møntgruppe at lade denne gaa helt op i en af de alt bestaaende. Har der imidlertid været noget Spørgsmaal, hvorom der kan siges at have været fuldstændig Enighed blandt alle den danske Møntkommissions Medlemmer, da er det visselig dette. Der staar nemlig her to forskjellige Hensyn bestemt overfor hinanden: paa den ene Side Hensynet til den uhyre Fordel, Tilvejebringelsen af et internationalt Møntsystem medfører — paa den anden Side Hensynet til den store Vanskelighed, som det har at forandre alle tilvante Værdibegreber ved at indføre et nyt Møntsystem, der saa at sige ikke paa noget Punkt slutter sig til det bestaaende, og i alt Fald ikke staar i et saadant Forhold til dette, at Regningsenhedernes indbyrdes Forhold kan angives i hele Tal. Forholdet imellem disse to modstaaende Hensyn kan vist nok angives saaledes, at det første ubetinget maatte være det afgjørende, dersom der var Tale om at opnaa et for hele Evropa fælles Møntsystem, og at det sidste faar Overvægten over hint i samme Grad, som Udsigten hertil bliver fjærnere. Da det nu tør betragtes som givet, at intet af de tre Hovedsystemer i Evropa, det engelske, franske og tyske, vil kunne fortrænge de to andre, vilde der altid kun blive Tale om at opnaa en lokal, og tilmed maaske kun temporær, ikke nogen virkelig international Møntenhed. Bortset fra de andre Omstændigheder, som kunne tale imod Antagelsen af ethvert af disse tre Systemer, maa det derfor siges, at Fordelen ved en Tilslutning ikke vilde være saa stor, at den kunde veje op imod Ulemperne ved en meget stor Afvigelse fra det

Bestaaende. Men en saadan vilde kræves, hvilket af disse Systemer man end vilde slutte sig til, hvilket tilstrækkelig fremgaar af følgende Tal, der angive de gunstigste Reduktionsforhold, der vilde kunne opnaas, naar man ikke vil gaa helt bort fra det virkelige Værdiforhold imellem Guld og Sølv.

Ved det i Forhold til Francs-Systemet gunstigste Værdiforhold, 1 : 15,77 (∴ 1 Pd. Guld = 15,77 Pd. Sølv), bliver

1 Rdl. = 276 Centimer,

1 Mk. = 46 —

8 Sk. = 23 —

mindre Beløb end 8 Sk. kunne ikke angives i hele Centimer.

Ved det for det engelske System gunstigste Værdiforhold, 1 : 15,98, bliver, dersom den engelske florin (2 sh.), der maatte blive Regningsenhed, tænkes delt i 100 farthings (i Steden for 96),

1 Rdl. = 108 farthings

1 Mk. = 18 —

8 Sk. = 9 —

og mindre Beløb end 8 Sk. kunne ikke udtrykkes i hele farthings.

Ved de for en Overgang til det tyske System gunstigste Forholdstal 1 : 15,70 og 1 : 15,84 bliver henholdsvis

1 Rdl. = 224 Pfenninge eller = 222 Pf.

1 Mk. = $37\frac{1}{3}$ — — = 37 -

3 Sk. = 7 —

eller med andre Ord: i det ene Tilfælde vil et ringere Beløb end 48 Sk. kun kunne udtrykkes i hele Tal, for saa vidt det er deleligt med 3, i det andet Tilfælde vil 16 Sk. være det ringeste Beløb, der kan udtrykkes i hele Tal.

Kommer nu hertil det højst Tvivlsomme i, om man i Længden vilde kunne beholde det saaledes nøjsommeligt vundne ny System, og Udsigten til om længere eller kortere Tid at maatte gjøre en ny, ligesaa ubekvem Forandring, naar der engang bliver Tale om at tilvejebringe et fælles europæisk System, — saa behøves der næppe videre Forsvar for, at den skandinaviske Møntkommission har troet at burde slaa ind paa denne Vej. Dermed ville vi dog ingenlunde have sagt, at det Resultat, hvortil denne Kommission er kommen, er det eneste og ubetinget Rette. Der kunde efter vor Opfattelse endnu være Tale om et tredje Alternativ ved Siden af de to: enten at blive staaende fuldstændig paa Basis af det Bestaaende eller at forlade dette for at optage et af de tre omhandlede, fra vort saa vidt fjærnede, Systemer. Der kan nemlig endnu blive Spørgsmaal om, i Steden for at gjøre et af de to oven for fremhævede, modstaaende Hensyn til det Afgjørende, da at søge en Formidling imellem dem, at søge en Tilnærmelse til et almindeligt, internationalt System paa en saadan Maade, at Overgangen fra det Bestaaende til det Ny ikke blev uoverkommelig vanskelig, men at tvært imod Forholdstallene bleve nogenlunde simple.

Da det nemlig med temmelig Sikkerhed kan betragtes som givet, at hverken det engelske, det franske eller det tyske System nogen Sinde vil gaa over til at blive det sejrende, internationale System, eftersom intet af dem har saadanne indre Egenskaber at opvise, der skulde kunne bevæge de andre Møntgruppers lovgivende Myndigheder til at give det Fortrin for deres eget System, i det de alle have valgt deres Udgangspunkt aldeles vil-

kaarlig og alle ere lige irrationelle^{*)}), paaatrænger det Spørgsmaal sig ganske naturlig, om der da i Øjeblikket kan angives nogen Mønt, som har Udsigt til at blive international. Vi for vort Vedkommende betvivle ikke dette; naar der først saa vidt er opnaaet Overensstemmelse mellem samtlige evropæiske Lande og det civiliserede Amerika, at de alle bruge en Guldmønt med et vist, efter Vægt bestemt Indhold af Møntguld, d. v. s. Guld af en bestemt Legering, saa vil den Erkjendelse, at en Mønt er en vis Vægt af Guld, navnlig naar først den samme Vægtenhed findes alle Vegne, blive saaledes fastholdt, at der kun kan være Tale om at opnaa en fælles evropæisk Møntenhed ved at bringe Mønterne i et direkte, rationelt Forhold til Vægten. Med andre Ord: en gram Møntguld vil da være den eneste mulige Basis for en international Møntenhed. Men hine Forudsætninger ere ikke længer saa meget fjærne. Med Undtagelse af de britiske Besiddelser have nu alle Lande vedtaget den samme Legering (9 Dele Guld og 1 Del Kobber, $\varnothing$: $\frac{9}{10}$ Finhed) og ville snart have gennemført Gramvægten. Det praktiske Nordamerika har derfor ogsaa netop foreslaaet en saadan Løsning af Spørgsmaalet om et internationalt Møntsystem, som her antydet, nemlig at alle Guldmønter skulle udpræges saaledes, at deres Nettovægt af fint Guld kan udtrykkes i et saadant Antal Decigrammer, at deres Bruttovægt bliver udtrykt i et helt Antal Grammer. Ønskeligt bliver det da end videre, at der kan gaa et helt Antal Mønter paa et Kilogram.

*) Man jævnføre blot følgende Tal:

1 sovereign	vejer 7,999 gr.,	indeholder 7,322 gr. f. Guld.
1 20-Mk. Stk.	— 7,964 —	— 7,168 — —
1 20-francs Stk.	— 6,451 —	— 5,806 — —

Gaar man ud fra disse Forudsætninger, vil der kun kunne være Tale om til Hovedmønt (d. e. det Tidobbelte af Regningsenheden) at vælge enten 4 eller 5 gr. Møntguld, altsaa en Mønt, der indeholder 3,6 eller 4,5 gr. f. Guld. En af disse vil derfor utvivlsomt blive den fremtidige Verdensmønt, og der kan da formentlig heller ikke være Tvivl om, at det vil blive den sidste af dem. Under alle Omstændigheder ville de imidlertid komme til at staa i et saa simpelt og nært Forhold til hinanden, og en Overgang fra den ene til den anden vil blive saa let (navnlig fra den større til den mindre), at man ganske simpelt kunde lade Valget imellem dem for vort Vedkommende bero paa, hvilken af dem der frembyder det gunstigste Forhold til vore bestaaende Mønter. Og dette gjør utvivlsomt ligeledes den sidste.*)

Saafermt man nemlig kan benytte Forholdstallet 1 : 15,60 (hvorom neden for) — for Norges Vedkommende 15,61 og for Sveriges Vedkommende 15,74 — vilde man, naar $\frac{1}{10}$ af denne Guldmønt under Navn af Krone (à 100

---

*) I et lille Skrift «Om Guldmøntsystemet med særdeles Hensyn til de af den skandinaviske Møntkommission gjorte Forslag til et Møntsystem» har Departementschef J. Benzon-Buchwald udtalt sig for at vælge en Guldmønt, indeholdende 4 gr. f. Guld som en Mønt, der uden videre kan passe ind i vort bestaaende System, i det den ved et forudsat Værdiforhold af omtr. 1 : 15,80 netop bliver = 5 Rdl. Da imidlertid det paagjældende Forslag gaar ud paa at fravige det nu almindelig antagne Legeringsforhold $\frac{1}{10}$ og sætte et Legeringsforhold af $\frac{1}{9}$ i Stedet, vil dette efter vor Opfattelse netop føre bort fra det væsentligste internationale Moment, der nu findes paa Møntomraadet. Da derhos den foreslaaede Mønt ikke i nogen Retning tilvejebringer et godt Forhold til de nu bestaaende, fremmede Møntsystemer (jfr. l. c. S. 16), medens den fører bort fra det, vi betragte som den fremtidige internationale Møntenhed, kunne vi i ingen Henseende tiltræde eller billige Forf.s Forslag.

Ører) blev gjort til Regningsenhed, faa følgende Forhold:

100 Rdl.	=	180 Krøner.
10 —	=	18 —
1 —	=	180 Ører.
$\frac{1}{2}$ —	=	90 —
16 Sk.	=	30 —
8 —	=	15 —

Et bekvemmere Reduktionsforhold vilde det næppe være muligt at finde, naar man skulde gaa over til et helt nyt System, og navnlig vil det strax ses, at der for Delingsmønternes Vedkommende, da 1 Rdl. er = 192 Halvskilling, ikke vil være stor Forskjel imellem, om man, som nu vedtaget, gjør 1 Rdl. = 200 Ører eller = 180 Ører; Afvigelsen fra det Nugældende er omtrent lige stor, ligesom der ikke er synderlig Forskjel paa, om man sætter 12 Sk. = 25 Ører eller 8 Sk. = 15 Ører, om man sætter 16 Sk. = 33 $\frac{1}{2}$ Ører eller = 30 Ører. Det maa nemlig erindres, at en ubetinget Fastholden ved det Bestaaende kan der selvfølgelig ikke være Tale om, naar det er givet, at Tidelingen skal gennemføres; og navnlig maa det indrømmes, at Forandringen for Norges Vedkommende ikke er saa ganske let, i det en Speciesdaler, der nu har 120 Sk., fremtidig faar 400 Ører, saa at Forholdet altsaa bliver 3 Skilling = 10 Ører. Det tør utvivlsomt paastaas, at den af os foreslaaede Guldmønt vilde gjøre Overgangen for Delingsmønternes Vedkommende langt lettere i Norge, i det 1 Skilling da vilde blive netop = 3 Ører, saa at der helt igjennem blev en meget simpel Multiplikation.

Det tør derfor ogsaa med Bestemthed paastaas, at vort System forbinder de to modstaaende Hensyn, og at

Ulemperne og Vanskelighederne ved Overgangen til det Ny ikke blive større, end at de fuldt opvejes af Fordelen ved at svare til et fremtidigt, internationalt System, fremfor at blive staaende ved et nu og for bestandig rent lokalt System. Men Forudsætningen for, at man skal antage dette System, er da ganske vist den bestemte Tro paa, at den her omhandlede Guldmønt virkelig vil blive den almindelige Verdensmønt. Har man ikke denne Forvisning, saa er der ganske vist ikke tilstrækkelig Grund til at underkaste sig den større Vanskelighed i Overgangen for Hovedmønternes Vedkommende blot for derved at naa til et rationelt System. I saa Fald, naar Udsigten til at faa et internationalt System falder bort, bliver det andet Hensyn: saa vidt mulig at holde paa det Bestaaende, ubetinget det Afgjørende.

Efter vor Opfattelse er der da kun Valget imellem disse to Alternativer: enten at antage den her foreslaaede Guldmønt i den Tro og faste Forvisning, at den om kortere eller længere Tid vil blive en fælles, almindelig Verdensmønt, og at netop dens Antagelse i de skandinaviske Riger vil fremskynde Tidspunktet herfor — eller ligefrem at overføre vort bestaaende System til Guldfoden paa en saadan Maade, at man saa vidt mulig undgaar al Forandring. Den skandinaviske Kommission, som ikke har kunnet dele vor Tro paa, at en Guldmønt af 5 grams Vægt vil blive Verdensmønt, har fastholdt det sidste Synspunkt — og vi for vort Vedkommende have sluttet os til det saaledes fremkomne Forslag i den Erkjendelse, at det i Øjeblikket ikke vil være muligt at vinde en saa almindelig Tilslutning til vor Opfattelse, at det af os foreslaaede System kunde føres igjennem. Thi den Udvej, hellere at se Tiden an og opsætte Reformen,

indtil der opnaas større Klarhed over Udsigterne til at faa et internationalt System, kunne vi aldeles ikke gaa ind paa; Overgangen til Guldfod og Gjennemførelsen af Tidelingen forekommer os paabuden med en saadan Nødvendighed, at en Udskyden af Reformen i en ubestemt Fremtid efter vor Formening er den allersletteste Politik.

Som ovenfor fremhævet vil der nu imidlertid, for saa vidt angaar Danmark og Norge, kun være Tale om at holde sig til det Bestaaende for Hovedmønternes Vedkommende, og det endda kun ved at foretage en Multiplikation, for Danmarks Vedkommende med 2 og 5 (1 Rdl. = 2 Kroner, 1 Ti-Krone = 5 Rdl.), for Norges Vedkommende med 4 og $2\frac{1}{2}$ (1 Spdlr. = 4 Kroner, 1 Ti-Krone = $2\frac{1}{2}$ Spdlr.). Men Kommissionen er derhos ved Valget af Guldmønt gaaet frem paa en saadan Maade, at der kun betingelsesvis, kun under én bestemt Forudsætning, er Tale om en umiddelbar Overførelse af det bestaaende System til Guldfoden. Konventionen hviler nemlig ganske paa Forudsætningen om et vist, bestemt Værdiforhold mellem Guld og Sølv. Brister denne Forudsætning, saa falder ganske det Grundlag, hvorpaa Konventionen er bygget — Beslutningen om at holde fast ved det Bestaaende og at sætte de ny Regningsenheder i et saadant Forhold til de gamle, at der kun bliver Tale om den allersimpleste og letteste Multiplikation eller Division, nemlig med 2 eller 4. Hovedundersøgelsen bliver derfor nu at rette paa det Punkt, om det forudsatte Værdiforhold imellem Guld og Sølv og den derpaa beroende Konvertering (Omskrivning) fra gammel Regning til ny Regning ere rigtige og stemme med Virkeligheden.

II. Konverteringsforholdet.

Det Hovedspørgsmaal, der strax ved en paatænkt Overgang fra Sølvfod til Guldfod naturlig paatrænger sig, er: hvilket Værdiforhold imellem Guld og Sølv bør man gaa ud fra og lægge til Grund for den eventuelle Konvertering, d. v. s. Ombytning af Mønter og Omskrivning af Fordringer? Den skandinaviske Kommission har imidlertid ikke direkte stillet dette Spørgsmaal eller i alt Fald ikke søgt direkte at besvare det. Den har nemlig ikke søgt at udfinde det Omskrivningsforhold, som maatte siges at være det rigtigste, og derefter fastsat de ny Guldmønter til det 5- og 10-dobbelte af den Mængde Guld, som efter hint Forhold netop er = 1 Rdl.; den er derimod gaaet ud fra en bestemt Størrelse for Guldmønterne og har først bag efter indirekte opkastet det Spørgsmaal, om det nu efter Hensyn til de virkelige Værdiforhold kan forsvares at sætte disse Guldmønter lig med 5 og 10 Rdl.

Hvad har da bevæget Kommissionen til denne, ved første Øjekast mindre naturlige, for ikke at sige bagvendte, Fremgangsmaade? Hensynet til de internationale Forhold, Ønsket om at bringe et let beregneligt Forhold til Veje imellem det tyske og det skandinaviske Møntsystem. Man kan selvfølgelig ikke Andet end sympathisere med dette Ønske; thi det er jo klart, at i samme Grad, som det ny System kommer til at nærme sig et af de tre Hovedsystemer i Evropa, er det et Skridt længere frem imod det saa meget attraaede internationale System. Hvad man imidlertid maå beklage, det er, at dette Skridt i nærværende Tilfælde bliver saa overmaade lille. 8 Kroner ville blive netop = 9 tyske Mark, følgelig 8 Ører =

9 Pfenninge; men denne Brøk $\frac{8}{9}$ eller $\frac{9}{8}$ er ingenlunde bekvem, saa snart der er Tale om lidt større Tal. Man fristes til at spørge, om det ikke havde været bedre at søge en Tilnærmelse til den engelske sovereign og gjøre 18 Kroner = 1 sovereign eller 20 shilling, hvorved man vilde faaet Forholdstallet $\frac{9}{10}$ i Steden for $\frac{8}{9}$, hvad der unægtelig vilde været en Del bekvemmere, hvortil endnu kommer, at Skandinaviens Omsætninger med England ere nok saa store som med Tyskland. Dette vilde være opnaaet ved at give 10-Kronen et Indhold af 4,068 i Steden for som nu foreslaaet af 4,0322 gr. f. Guld.

Hvilken af disse Fremgangsmaader der vilde være den rette, beror nu imidlertid i sidste Instans paa Spørgsmaalet om, hvilken af disse to Guldmængder der nøjest maa siges at svare i Værdi til den i 5 Rdl. indeholdte Sølvængde. Kommissionens Guldmønt svarer hertil under Forudsætning af, at Forholdet mellem Guldets og Sølvets Værdi er som 1 : 15,67 — den anden under Forudsætning af, at dette er som 1 : 15,55. For at kunne afgjøre, hvilken af dem det vilde være rigtigst at vælge, føres vi da [tilbage til Spørgsmaalet om, hvilket Værdiforhold man rettest bør lægge til Grund for Konverteringen.

I første Øjeblik kunde det synes, som om det maatte være det Værdiforhold, som bestaar netop i Overgangsøjeblikket. Bortset fra, at dette vanskelig lader sig konstatere saa aldeles nøjagtig, da det ikke blot er idel Svingninger underkastet, men ogsaa til samme Tid stiller sig forskjellig paa de forskjellige Verdenshandels-Centra, vil det imidlertid let ses, at det faktisk er aldeles umuligt at gennemføre denne Opfattelse. Thi Guldmønternes Størrelse maa bestemmes en god Stund, forinden man

kan iværksætte Overgangen. Dersom man da ikke er saa heldig ved et Slumpetræf at faa netop det forudsatte Værdiforhold til at gjælde i det Øjeblik, man gaar over til det ny System, vil Overgangen kun kunne finde Sted ved en fuldstændig Omskrivning af alle Værdier, i det der enten maa lægges en lille Brøk til eller trækkes en lille Brøk fra Regningsenheden, saa at f. Ex. 1 Rdl. ikke vilde blive netop = 2 Kroner, men enten = 2 Kroner 1 Øre eller = 1 Krone 99 Ører eller Lign. Dersom man altsaa maatte statuere dette som rigtigt og nødvendigt, vilde hele det i Konventionen fastsatte System være dødsdømt; thi dets eneste Basis og Tilværelsesgrund er netop Forudsætningen om, at al slig Omskrivning kan undgaas; men at gjøre Regning paa det bestemte Værdiforhold 15,67 netop i Overgangøjeblikket vilde være meget sangvinsk — for ikke at sige letsindigt.

Ser man imidlertid nærmere til, vil man snart opdage, at der aldeles ingen Nødvendighed er for at opstille eller anerkjende det omhandlede Princip. Det er nemlig fuldkomment rigtigt, naar Talen er om den Konvertering af de cirkulerende Penge, som finder Sted i det Øjeblik, Møntforandringen indtræder. Her vilde det da strængt taget være det Rette, at Enhver for sine Sølvmønter eller de derpaa lydende Banksedler modtog netop den Mængde Guld, som nøjagtig svarede til dem i Værdi i det paagjældende Øjeblik. Men afset fra, at en mindre Afvigelse fra det strængt taget Rigtige paa dette Omraade gjør mindre til Sagen, fordi de Færreste have saa store Pengemængder hos sig, at et Tab af en halv pCt. eller noget Lignende en Gang for alle vilde blive føleligt for Nogen, maa det erindres, at det egentlig kun er de Faa, der netop skulle have de Pengerepræsentativer, de

i Øjeblikket have i deres Besiddelse, omvexlede til Brug ved en Betaling i Udlandet, for hvem der virkelig vilde blive det forudsatte, mulige Tab af $\frac{1}{2}$ pCt. eller Lign., naar der i Steden for det Sølv, hvorpaa Sedlerne lyde, gives dem Guld af saa meget ringere Værdi. Thi i Indlandet faa jo netop de ny Penge, som gives til Bytte, den dem af Lovgivningsmagten tillagte Værdi. Bestemmes det saaledes, at 1 Ti-Krone i Guld skal være = 5 Rdl., uagtet den i Virkeligheden i det givne Øjeblik har en noget ringere Værdi — under den modsatte Forudsætning vil den enkelte Privatmand jo ikke have noget at beklage sig over —, saa vil Ingen i Indlandet lide Tab derved. Det maa nemlig erindres, at en Regering jo er i Stand til at forskaaffe endog Papirspenge den dem vilkaarlig tillagte Værdi, naar den kun ikke udsteder flere, end Omsætningen kan bære; saa meget mere maa den da kunne dekretere en lidt højere Værdi for Guldmønter end den, de virkelig besidde. I den indenlandske Omsætning vil det derfor være uden al Betydning, om Konverteringsforholdet for Pengenes Vedkommende rammer det Rette eller ej. Det er kun over for Udlandet, at denne dem vilkaarlig tillagte Værdi ikke kan opretholdes, og at følgelig den, der for sine Banksedler faar 200 Kroner i Guld i Steden for 100 Rdl. i Sølv, for hvilke der maaske i Virkeligheden kunde erholdes saa meget Guld, som indeholdes i 201 Kroner, lider et Tab. Men i Indlandet vil han komme lige saa langt med de 200 Kroner som med sine 100 Rdl. Følgen vil derfor ganske simpelt blive den, at Sølv drives ud af Landet, fordi det i Udlandet har større Værdi end i Indlandet — og derved fremskyndes Reformens Gjennemførelse. Kun hvis Guldet efter dennes fuldstændige Gjennemførelse fremdeles be-

holder sin lavere Værdi eller endog synker i Værdi i Forhold til Sølv, vil Landets Mønt være bleven lidt forringet, og følgelig hver Enkelts Møntbeholdning have faaet en ringere Værdi.

Langt vanskeligere bliver derimod Forholdet, dersom Forholdstallet er sat for lavt, og Guldmønterne i det Øjeblik, de udgives af Regeringen, have en større Værdi end den, hvortil de lovmæssig skulle svare, dersom t. Ex. Værdiforholdet 15,67 vælges, medens det virkelige Værdiforhold ved Reformens Indtræden er 15,82, saa at 200 Kroner, der kun skulle gjælde lig med 100 Rdl., i Virkeligheden have en Værdi af 101 Rdl. Thi i saa Fald har Enhver Interesse i at ombytte sine Sølvmønter med Guldmønter, der i Udlandet have større Værdi end her, og de ny Mønter ville da, naar ikke særlige Forsigtighedsregeler anvendes, strømme til Udlandet eller forsvinde i Smeltedigerne lige saa hurtig, som de udgives af Regeringen. Det er denne Situation, der for Øjeblikket er til Stede i Tyskland og tvinger Regeringen til at ligge inde med store Beholdninger af Guldmønt, som den ikke tør sætte i Cirkulation. For Mønternes Vedkommende vil det saaledes utvivlsomt være baade det Heldigste og det Rigtigste, om det fastsatte Konverteringsforhold falder sammen med det i Øjeblikket virkelig gjældende Værdiforhold; men for saa vidt dette ikke ved et heldigt Træf opnaas, vil der være langt mindre Ulempe forbunden med, at Konverteringsforholdet er sat for højt (d: at Guldets Værdi er sat for højt) end for lavt.

Maa det saaledes i det Hele siges at være af underordnet Betydning med Hensyn til Møntombytningen, om det fastsatte Konverteringsforhold kommer til at falde sammen med det i Reformøjeblikket stedfindende Værdi-

forhold imellem Guld og Sølv, saa maa det paa den anden Side siges, at det med Hensyn til den langt vigtigere Omskrivning af alle Fordringer vilde være aldeles forkert at tage Hensyn til det omhandlede Moment.

Det er nemlig indlysende, at, hvad det med Hensyn til Fordringerne kommer an paa, det er, at den paagjældende Fordringshaver, som er berettiget til ved Fordringens Forfaldstid at oppebære en vis Mængde Sølv, efter Reformen ved dette Tidspunkt erholder en saadan Mængde Guld, som netop da svarer til hin Sølv-mængde. Men dette vilde kun kunne fuldstændig opnaas derved, at der aldeles ikke blev fastsat et almindeligt Konverteringsforhold, men at enhver Fordring blev omskrevet efter det Værdiforhold, som var gjældende paa dens Forfaldstid. En saadan Ordning har man ogsaa under tidligere Overvejelser fra svensk og norsk Side havt for Øje og til Dels paatænkt. Det ses imidlertid let, at en slig Ordning medfører meget store, praktiske Ulemper, hvorfor det ogsaa under alle Omstændigheder vilde være nødvendigt at blive staaende ved en mindre fuldkommen Gjennemførelse af Principet og nøjes med en officiel Kvartalskurs eller noget Lignende, hvorefter alle Fordringer skulde omskrives uden Hensyn til den virkelige Kurs i Forfaldsøjeblikket. Det Ufyldstgjørende ved en saadan Foranstaltning skal strax neden for blive paavist; Hovedulempen vilde dog være den, at man paa denne Maade aldrig vilde komme bort fra det nuværende System, men til alle Tider fastholde det for de perennerende Ydelsers Vedkommende, saa at man endnu om 100 Aar og mere ved Siden af Kroneberegningen vilde være nødsaget til for disses Skyld at vedligeholde Rigsdalerberegningen.

Noget Saadant har man da heller aldrig gjort, hvor man hidtil er gaaet over fra en Møntfod til en anden. I og for sig er der heller slet ingen Grund dertil. Der- som en saadan Overgang fandt Sted paa en Tid, da Værdiforholdet imellem Sølv og Guld længe havde staaet omtrent paa samme Punkt, vilde vistnok Ingen falde paa, at der skulde være noget Urigtigt eller Ubilligt i en Lov- givningsbestemmelse, hvorved Guldmønter bleve satte i Steden for Sølv mønter efter en til det virkelige Værdi- forhold svarende Kurs paa en saadan Maade, at med det Samme alle Fordringer bleve omskrevne til den ny Mønt efter denne Kurs, og næppe vilde Nogen fordre, at der skulde tages Hensyn til den Mulighed, at det nu i lang Tid stabile Værdiforhold dog maaske engang kunde for- andre sig. Det, der imidlertid nu gjør Situationen noget forskellig, er den Omstændighed, at der i en længere Aarrække har fundet en betydelig Svingning Sted i Værdi- forholdet mellem Guld og Sølv, som det vil ses af føl- gende Tal:

1845—1850	var	1 Pd. Guld	i	Værdi	=	15,88 Pd. Sølv.
1851—1855	—	—	—	—	=	15,41 — —
1856—1860	—	—	—	—	=	15,29 — —
1861—1865	—	—	—	—	=	15,41 — —
1866—1870	—	—	—	—	=	15,56 — —

Man er derved kommen under det bestemte Indtryk, at en ved Overgangen foretagen Omskrivning af alle For- dringer i Sølv til et saadant Beløb i Guld, som svarer til det nuværende Værdiforhold, endog i den nærmeste Fremtid ikke længere vil svare til det Rette, men efter Omstændighederne vil medføre enten en Fordel for For- dringshaverne og en Forøgelse af den Debitorerne paa-

hvilende Byrde eller det Modsatte. Og i Almindelighed er man vel tilbøjelig til at tro, at den i de senere Aar indtraadte Stigning i Guldets Værdi i Forhold til Sølv vil vedblive endog efter en stærkere Maalestok, og altsaa Fordelen blive paa Fordringshavernes Side.

En nærmere Betragtning vil imidlertid overbevise om, at alle slige Forudsætninger og Forudsigelser kun ere Gisninger. Og selv om disse skulde bekræfte sig, viser blot et Blik paa Kursnoteringerne for det sidste Aar, at der selv under en Stigningsperiode midlertidig kan indtræde saadanne Svingninger, at netop det Modsatte af det Forventede indtræder. Uagtet saaledes Guldets forholdsvise Værdi i 1872 efter et Gjennemsnit af hele Aaret har været højere end i noget af de foregaaende Aar siden 1850, i det 1 Pd. Guld i Gjennemsnit har havt en Værdi af 15,64 Pd. Sølv, har der dog i Aarets Løb været Tider, da Guldets Værdi har været lavere end i noget af de foregaaende fem Aar. Mellem det første og det andet Kvartal af 1872 var der endog en Forskjel af netop 1 pCt., hvilket paa det Klareste godtgjør det lidet Fyldestgjørende, der vilde være ved at gaa ind paa en saa besværlig Foranstaltning som en stadig Kvartalskurs. En Omskrivning af alle de i Maanederne April—Juni forfaldne Fordringer efter den for Maanederne Januar—Marts beregnede Kvartalskurs vilde saaledes have bragt Fordringshaverne et Tab af 1 pCt. eller endog i Juni derover, medens omvendt en efter det første Halvaar 1871 beregnet Kurs for det andet Halvaar 1871 vilde have paalagt Debitorerne for de i dette forfaldne Gjældsposter et Tab af omtr. $\frac{1}{2}$ pCt. Denne tilsyneladende saa retfærdige Foranstaltning — og videre end til Kvartalskurser

har det ikke været foreslaaet at gaa*) — vilde saaledes i Virkeligheden ikke bringe et Skridt videre i Retning af det ideelt Rigtige.

Ser man saaledes ret paa Forholdet, saa bliver man utvivlsomt vár, at en Omskrivning en Gang for alle har omtrent lige saa stor Sandsynlighed for at træffe det Rette, som en i det Uendelige fastsat Konvertering, fordi det bliver klart, at man her staar overfor en uberegnelig Hasard. En Stigningsperiode for Guldet kan hurtig slaa om til en Stigningsperiode for Sølv, saaledes som det skete i 1849—51, og omvendt, saaledes som det skete i 1859—61 (jfr. foran), og selv under en Stigningsperiode for det ene eller det andet Metal kan der indtræde saadanne Svingninger, at det, Alt vel overvejet, maa siges, at Chancerne staa lige for Debitor og Kreditor. Alt, hvad der da kan fordres fra Lovgivningsmagtens Side, det er, at denne bidrager, hvad den kan, til virkelig at gjøre Chancerne lige, d. v. s., at den, under Hensyntagen dels til Bevægelsen i en længere Aarrække, dels til den øjeblikkelige Situation, fastsætter Konverteringen til et saadant Middeltal, at Chancerne efter al menneskelig Beregning blive lige store for begge Parter.

I Almindelighed er man nu vist nok temmelig tilbøjelig til overvejende at tage Hensyn til den øjeblikkelige Situation. Saaledes siger f. Ex. Benzon-Buchwald i det oven for citerede lille Skrift (S. 11—13): «Forholdet imellem Guld og Sølv blev af Etatsraad Levy sat til imellem 15,67 og 15,68, og dette Forhold synes Kommissionen ogsaa at have antaget som sandsynligt. Herved er imid-

---

*) Den svenske Møntkommission af 1870 har endog kun foreslaaet Aarskurser.

lertid at bemærke, at dette vel omtrent var Forholdet i den første Halvdel af 1872 i London, nemlig mellem $60^3/8$ og $60^{1/16}$ (15,62 — 15,70), men siden den Tid har Sølv et havt en stærkt tilbagegaaende Bevægelse, navnlig vel fordi Tyskland sælger sit Sølv og køber Guld, men til Dels ogsaa af forbigaaende Grunde, saa at Kursen nu er gaaet ned til $59^{1/8}$ (15,95) . . . Som det højeste og laveste Værdiforhold mellem Guld og Sølv kan for den nærmeste Tid sættes 15,62 og 15,80. Hertil kommer endnu et Moment, . . . nemlig Forskjellen i Møntomkostninger mellem Guld og Sølv. Denne Forskjel beløber saa meget efter Møntomkostningerne i Frankrig, at Sølvmøntens Værdi derved forringes imod Guldmøntens med 0,08, og for Danmark vil det blive 0,12; og dette maa lægges til det oven for angivne Værdiforhold. Vi kunne nu sætte det højeste og laveste Værdiforhold imellem Guld og Sølv til mellem 15,70 og 15,90, og herefter maa Beregningerne stilles* — d. v. s., man bør efter Forf.s Mening tage Gjennemsnittet heraf og sætte Konverteringsforholdet til 15,80.

Denne hele Betragtningssmaaade kunne vi aldeles ikke billige. For det Første indse vi ikke, hvorfor denne Forskjel i Møntomkostningerne skal tages med i Beregning; thi vel er det sandt, at »her ikke er Tale om at bytte Barrer mod Barrer, men om at sætte en Guldmønt i Steden for en Sølvmønt»; men det maa erindres, at Sølvmønterne nu en Gang ere i Publikums Hænder, og at dette altsaa har Krav paa at modtage en Guldmængde, som netop svarer til den i 1 Rigsdaler indeholdte Sølvmængde uden Hensyn til, hvad det i sin Tid har kostet Staten at mønte Sølv. Alt, hvad der fornuftigvis kunde være Tale om, var at drage Omkostningerne ved Guldmønternes

Udmøntning fra det Kvantum Guld, der skal gives i Bytte, altsaa netop (jfr. neden for), at man burde nedsætte Forholdstallet, der angiver Guldets Værdi, med 0,02. Gaaende ud fra Forfatterens Forudsætninger, skulde man altsaa tage Gjennemsnittet af 15,60 og 15,78, altsaa 15,69.

Men dernæst kunne vi ikke anse det for rigtigt, udelukkende at fæste Blikket paa den øjeblikkelige Situation. Det var netop det, Tyskland gjorde, da det satte Konverteringsforholdet til 15,50, hvorved det nu har bragt sig selv i en ikke saa ringe Forlegenhed. Ogsaa Forf.s eget Skrift afgiver Bevis herpaa. Dette er dateret d. 15de Novbr. 1872, og den Gang var det fuldkomment rigtigt, at «Kursen nu er gaaet ned til $59\frac{1}{8}$ (15,95)». Men denne lave Sølvpris holdt sig kun en eneste Dag, og nu, to Maaneder senere (Midten af Januar), er Sølvprisen $59\frac{7}{8}$, Guldkursen altsaa 15,75. Thi det er netop, som Forf. selv fremhæver, «til Dels af forbigaaende Grunde» at Guldkursen er stegen saa højt. Det maa derhos erindres, at det i Virkeligheden ikke gjælder om at beregne det sandsynlige Værdiforhold «for den nærmeste Tid», men for den nærmeste Tid efter Møntreformens Gjennemførelse, samt at «for den nærmeste Tid» vil sige for et Tidsrum af mindst et Aar, nemlig for den Tid, i hvilken Hovedmassen af de før Møntreformen stiftede Forpligtelser, der ikke ere af en permanent Natur, kan ventes at skulle opfyldes. Med andre Ord: det, vi nu skulle beregne, det er det sandsynlige gennemsnitlige Værdiforhold for Aaret 1875; thi rammes Gjennemsnittet af dette Aars Svingninger, da har netop Debitor en lige saa stor Chance for, at de i dette Aar forfaldende Fordringer ville blive omskrevne til

en for ham gunstig Kurs, som Kreditor har for det Modsatte.

Men naar Talen er om nu, i 1873, at beregne den sandsynlige Guldkurs for 1875, kan der næppe følges anden Fremgangsmaade end den, at tage et overvejende Hensyn til Gjennemsnittet af en lidt længere Periode af de nærmest forudgaaende Aar, samt derved at tage de Forhold i Betragtning, som give en sikker Udsigt til en Forandring heraf. Vanskeligheden bestaar da alene deri, dels at vurdere den øjeblikkelige Situation rettelig, dels at bestemme, hvor lang den Aarrække bør være, hvortil der skal tages Hensyn. I sidste Henseende synes det os tilstrækkeligt at lade Betragtningen omfatte de sidste 5 Aar. I Gjennemsnit har nu Værdien af 1 Pd. Guld i

1868 været = 15,60 Pd. Sølv.

1869 — = 15,60 — —

1870 — = 15,59 — —

1871 — = 15,59 — —

1872 — = 15,64 — —

altsaa i Gjennemsnit paa det Nærmeste = 15,60 Pd. Sølv*), hvilket Forhold tilmed i den større Del af denne Periode har holdt sig forholdsvis temmelig konstant.

Spørgsmaalet bliver da kun, om der er sikker og bestemt Grund til at antage, at Gjennemsnittet for de nærmest følgende Aar vil stille sig anderledes end for de foregaaende. Og i saa Henseende menes det jo

---

*) Dette Forholdstal 1 : 15,60 er beregnet efter den legale Guldpris af 3 L. St. 17 sh. 10¹/₂ d. for 1 Unze Guld, medens den faktiske Guldpris — hvad Bank of England betaler for Guld — kun er 3 L. St. 17 sh. 9 d.; herefter bliver Forholdstallet omtrent 0,02 lavere, altsaa kun 1 : 15,58 (jfr. foran om Hensynet til Møntningsomkostningerne).

da almindelig, at den forestaaende Overgang til Guldfod baade i Tyskland og Skandinavien vil bringe Sølv til at synke stærkt i Værdi. Vi for vort Vedkommende kunne ikke saa ganske dele denne Mening. Det tør nemlig antages, at Guldmønterne ikke i noget stort Omfang ville fordrive Sølvmonterne, der dog fremdeles — om end som Skillemønt — ville behøves til alle de mindre og daglige Omsætninger. Det er formentlig Sedlerne, der ville blive fortrængte af Guldmønterne, ikke Sølv — i alt Fald ikke i noget væsentligt Omfang. Og dertil kommer, at en Faktor af fuldt saa stor Betydning er Efterspørgselen efter Sølv til Orienten — men denne har netop i den sidste Tid igjen været i betydelig Stigning. Medens der i 1867—70 udførtes i aarligt Gjennemsnit omtr. $1\frac{1}{2}$ Mill L. St. i Sølv til Orienten, er der i 1871 udført $3\frac{3}{4}$ og i 1872 4 Mill. L. St., — og til Dels deri maa formentlig Grunden søges til, at Sølv netop i sidste Halvdel af 1871 og første Halvdel af 1872 har staaet saa ualmindelig højt i Pris, saa højt, at den gjennemsnitlige Guldkurs for 1872 trods de særdeles lave Sølvpriser i Aarets sidste Halvdel kun har været 15,64. Vi kunne derfor, skjønt ogsaa vi anse det for rimeligt, at Sølv i de nærmeste Aar vil synke noget i Værdi, dog ikke tillægge Hensynet til denne mulige Bevægelse nogen meget stor Betydning. For os stiller det sig derfor saaledes, at den nuværende Guldkurs, 15,75, er det Højeste, der er nogenlunde sikker Grund til at forudsætte som Middelkurs for det første Aar efter Reformens Gjennemførelse — hvilken formentlig er den, det for os gjælder om at finde —, og at Gjennemsnittet af de fem foregaaende Aar er det Laveste, hvortil Konverteringskursen bør ansættes. Men efter vor Formening vil det ene af disse Tal være lige

saa berettiget som det andet — og ethvert imellem dem liggende har endog nok saa megen Berettigelse. Der kan af denne Grund næppe være Tale om at bringe vore Kroner i fuld Overensstemmelse med det engelske Møntsystem, hvortil, som oven for anført, vilde udkræves Værdiforholdet 15,55. Derimod fastholde vi den Anskuelse, at der ikke vilde være Noget til Hinder for ved Vedtagelsen af en Guldmønt af 5 gr.s Vægt at fastsætte Konverteringskursen til 15,60 — og endnu mindre Betænelighed finde vi da ved det i Konventionen forudsatte Konverteringstal: 15,67.*) Det er selvfølgelig muligt, at Fremtiden vil vise, at vi have taget Fejl; men naar man i Øjeblikket skal fastsætte Konverteringskursen, tro vi ikke, at det kan eller bør ske efter andre Principer, end de her angivne.

III. Den danske Møntlov.

Under Forudsætning af, at den foreslaaede Konvention kommer i Stand, er der forelagt et Forslag til en derpaa baseret dansk Møntlov. Ligesom det er en Selvfølge, at Rigsdagens Vedtagelse af Konventionen bliver uforbindende, og denne altsaa af sig selv falder bort, saafremt den ikke skulde blive vedtagen af den norske eller svenske Repræsentation — hvorfor der heller ikke er den fjærneste Grund for den danske Rigsdag til at opsætte Vedtagelsen, indtil man ser, hvad der beslattes i de to andre Riger —, saaledes er ogsaa Møntloven knyttet til

---

*) Naar vi her gjøre en anden Opfattelse gjældende med Hensyn til dette vigtige Punkt end den, der laa til Grund for vore Udtalelser paa det nationalekonomiske Møde, maa Grunden hertil alene søges i den omhyggelige Overvejelse, som vi siden da have underkastet særlig dette Spørgsmaal.

Konventionen paa en saadan Maade (jfr § 24), at den, selv efter at den er vedtagen, maa anses for bortfalden tilligemed Konventionen. Vi anse det imidlertid for ubetimeligt nu at drøfte det Spørgsmaal, om man, saafremt den tilsigtede Overensstemmelse med Sverig-Norge ikke opnaas, alligevel skulde gennemføre Møntreformen paa den nu foreslaaede Maade — Noget, som vi for vort Vedkommende imidlertid næppe vilde tilraade. Vi skulle derfor her indskrænke os til endnu blot at betragte nogle af de enkelte Bestemmelser i den foreslaaede Møntlov.

Lovforslaget har da for det Første optaget Bestemmelsen om Møntrækken uforandret fra Konventionen (§§ 5—7). Dette kunne vi ikke finde rigtigt. Det er næppe i sin Orden, at det i en Lov bestemmes, hvilke Mønter der — efter Regeringens fri Skjøn — kunne udmøntes; en Lov bør indeholde aldeles bestemte Regeler om, hvilke Møntstykker der skulde udmøntes. Konventionens Ordlyd er korrekt, netop fordi det udtrykkelig er anerkjendt (jfr. Motiverne i Rigsdagstid. Sp. 2086), at «Kommissionen ikke har tænkt sig, at hvert af Rigerne skulde forpligte sig til at udmønte alle de i Rækken opførte Møntstykker, men kun til at modtage dem som godt Betalingsmiddel fra de andre Riger, og med særligt Hensyn hertil har redigeret den første Sætning i 5te og 6te Artikel», som giver hvert Land fuld Frihed til at vælge nogle Mønter af den hele Række. Det vil da formentlig være rigtigst strax at fastsætte, hvilke Mønter der for Danmarks Vedkommende skulde udmøntes.

Vi maa da anse det for aldeles urigtigt, om man her til Lands vilde mønte 40-Øre-Stykker og 25-Øre-Stykker — thi ingen af disse Mønter passe ind i et virkeligt Tidelingssystem. I et saadant passe nemlig kun de

hele Tal, der som Faktorer indeholdes i 10. Dette gjør nu paa ingen Maade 4 — og derfor har man af det endelige Konventionsforslag ogsaa udeladt 4-Kronen (Specien), som fastholdtes i det første Udkast. Der er da saa meget mindre Grund til at optage 40-Øre-Stykket, der er en helt ny Mønt og kun havde den Berettigelse at være $\frac{1}{10}$ af Specien, hvorhos det ligger 50-Øre-Stykket alt for nær. Men lige saa lidt høre 25-Ører ind i et Tidelingsystem. I dette passer kun Multipla af 1, 2 og 5 — og Mønttrækken burde derfor konsekvent være: 1-, 2- og 5-Øre-Stykker, 10-, 20- og 50-Øre-Stykker, 1-, 2- og 5-Kroner samt som Guldmønter 10- og 20-Kroner. 5-Krone-Stykket har man nu med Føje udeladt, derimod er det mindre heldigt, at man ogsaa har udeladt 20-Øre-Stykket. Dette sidste Punkt kan nu imidlertid ikke ændres; men der er da ingen Grund til i Stedet at antage 25-Øre-Stykket, der kun er en Indskydelse af en brudten Faktor, $2\frac{1}{2}$. Thi det maa vel erindres, at en 10-Øre, uagtet den ikke fremtræder med noget selvstændigt Navn, i Virkeligheden er en ny Enhed. Der er derfor ogsaa — og med fuldkommen Føje — bleven gjort opmærksom paa, at den ogsaa formelt burde fremtræde som saadan ved at erholde et eget Navn.*) Vi skjønne nu imidlertid ikke rettere, end at det i saa Henseende er fuldkomment tilstrækkeligt at give den Navnet: Ti-Øre som Enhedsnavn — ganske ligesom Guldmønten vil komme til at

---

*) I «Dansk Maanedsskrift» 1868, 1, S. 205—10 har nærværende Forf. udførlig paavist den Forskjel, der er imellem et Hundreddelings- og et rent Tidelingsystem, og at det sidste ubetinget er at foretrække; til den fuldkomne Gjennemførelse af Tidelingen fordres særlige Enhedsnavne for hver Samling af 10 mindre Enheder.

hedde en Ti-Krone —, saa at man taler om 3, 4 Ti-Ører i Steden for 30 og 40 Ører. Men i saa Fald ses det da netop klart, at 25-Ører fremtræde som $2\frac{1}{2}$ Ti-Ører og vanskeliggjøre den antydede i sig selv lige saa praktiske som principrigtige Fremgangsmaade.

Til Fordel for 25-Øre-Stykket vil det formodentlig blive anført, at det er en ganske praktisk Mønt, hvad den navnlig i Sverig skal have vist sig at være, fordi den svarer til 12 Skilling, og det vil maaske blive gjort gjældende, at der er saa meget mere Trang til en hertil svarende Mønt, som Marken vil forsvinde. Der kunde ogsaa synes saa meget mere Grund til at faa et Møntstykke af 12 Skillings Værdi, der i adskillige Forhold (Drikkepenge o. Lign.) kunde træde i Steden for Marken, som det utvivlsomt tør antages, at det snart vil give Anledning til Fordyrelse af mange Forhold, at en Ti-Øre vil komme til at indtage Firskillings Plads overalt, hvor Prisen bestemmes under Hensyn til, at den kan betales med et enkelt Møntstykke. Ligesom Prisen paa indenlandske Frimærker, paa Sporvognspladser o. Lign. af dette Hensyn er bleven sat til 4 Sk., tør det forudsættes, at man fremtidig, naar slige Tilfælde fremkomme fra Nyt af, vil sætte Prisen til 10 Ører. Uden i mindste Maade at undervurdere Betydningen af disse Hensyn — vi tillægge tvært imod Møntstykkerne en langt større Indflydelse paa Priserne end de Fleste*) — tro vi dog at maatte fastholde som det ene Rigtige at opgive 25-Øre-Stykket, til Dels netop paa Grund af dets Tilsvarenhed til 12 Skilling. Thi hvad det gjælder om ved den ny Reform, er netop at faa Øreinddelingen som den finere Værdimaaler til at

---

*) Jfr. Dansk Maanedsskr. I. c. S. 202—4.

virke og gjøre sin Indflydelse gjældende. Det vilde være lidet ønskeligt, om vi her som i Sverig skulde vedblive faktisk at regne i Mark og Skilling og stadig se saadanne Priser som 33 Ører og 67 Ører, hvor Prisen før var 1 Mark eller 2 Mark. Det gjælder netop om at faa Priserne fastsatte i Ører og Ti-Ører uden direkte Jævnførelse med de tidligere Priser. Hvor Prisen sættes mere eller mindre vilkaarlig til «en rund Sum», maa vi vænne os til at lægge Øreberegningen saaledes til Grund, at f. Ex. 15 Ører kunne træde i Steden for 8 Sk., 3 Ti-Ører i Steden for 1 Mark osv. Kun paa denne Maade ville vi overhovedet kunne vinde den Fordel, som det skulde være, ved en Hundreddeling af den halve Rigsdaler at faa en finere Værdimaaler end ved en Deling af Rigsdaleren i 96 Skilling.

Men en ubetinget Forudsætning for, at noget Saadant skal kunne ske, er det rigtig nok, at man snarest muligt lader de gamle Delingsmønter helt afløses af de ny. Det vil ogsaa af andre Grunde være af stor Vigtighed, at man ikke ret længe skal have de ny og de gamle Mønter gaende jævnsides med hinanden. Det vil falde Almuesfolk vanskelig at forstaa, at de i et Markstykke besidde 33 Ører, medens de ved at bytte det i 4 Firskillinger kun faa 32 Ører. Vi maa derfor anse Bestemmelsen i § 22 af Møntlovsforslaget for temmelig uheldig. Thi derefter ville de gamle Skillemønter kunne vedblive at cirkulere som lovligt Betalingsmiddel indtil Udgangen af 1881. Denne Bestemmelse fandtes heller ikke i Møntkommissionens Lovudkast. Det er tvært imod efter vor Formening af den allerstørste Vigtighed, at Reformen ikke træder i Kraft, førend Regeringen er i Besiddelse af en saadan Mængde Skillemønt, at den strax

kan afløse den gamle. Thi først herved vil den ny Møntregning finde en saadan Indgang i Befolkningen, som det maa ønskes og fordres, for at vi i Sandhed kunne siges at være blevne delagtige i det Verdenssystem, som kaldes Tidelingsystemet.

Sluttelig kunne vi ikke undlade her at fremhæve det Ønskelige i, at dette System snart maa blive gennemført i sin fulde Udstrækning, da det først derved fuldkomment vil trænge ind i Befolkningen, ligesom denne først herved høster den fulde Nytte af de Fordele, som Tidelingsystemet frembyder. Det vilde føre os for langt bort fra den foreliggende Sag her at gaa ind paa en nærmere Undersøgelse af det Spørgsmaal, hvorledes en Reform af vort yderst udviklede Maalsystem rettest bør finde Sted; vi skulle derfor foreløbig indskrænke os til indtrængende at opfordre Regeringen til snarest muligt at nedsætte en Kommission til at forberede det metriske Systems Indførelse i Danmark.
